

Komisja
Europejska

Materiały przeznaczone do kontaktu z żywnością

Zdrowie i
bezpieczeństwo
żywności

Materiały przeznaczone do kontaktu z żywnością

Wprowadzenie

Zanim zostanie spożyta, żywność ma kontakt z wieloma materiałami i wyrobami w trakcie produkcji, przetwarzania, przechowywania, przygotowywania oraz serwowania. Tego typu materiały i wyroby określa się mianem **materiałów przeznaczonych do kontaktu z żywnością (FCM)**. Pośród przykładów można wymienić kontenery do transportu żywności, maszyny i urządzenia do jej przetwarzania, materiały opakowaniowe, sprzęt kuchenny i zastawę stołową. Materiały te powinny być wystarczająco obojętne, aby ich składniki

nie miały negatywnego wpływu na zdrowie konsumentów ani nie oddziaływały na jakość żywności. Aby zapewnić bezpieczeństwo FCM oraz ułatwić swobodny przepływ towarów, Unia Europejska (UE) wprowadziła szereg wymogów prawnych i kontroli.

Więcej informacji na temat FCM można znaleźć w witrynie Komisji Europejskiej pod adresem http://ec.europa.eu/food/food/chemicalsafety/foodcontact/index_en.htm, w tym linki do wszystkich odnośnych przepisów.

Przepisy

Prawo UE wprowadza normy bezwzględnie wiążące, którym muszą się podporządkować podmioty działające na rynku. Normy mogą mieć zakres ogólny, tj. stosować się do wszystkich FCM, albo szczegółowy, odnosząc się tylko do określonych materiałów. Prawo UE może być uzupełnione o przepisy

krajowe państw członkowskich, jeżeli brak szczegółowych norm UE.

Przepisy ogólne

[Rozporządzenie \(WE\) nr 1935/2004](#) wprowadza zharmonizowane ramy prawne na szczeblu UE. Wyznacza ogólne zasady bezpieczeństwa i obojętności dla wszystkich FCM.

Zgodnie z zasadami zapisanymi w rozporządzeniu (WE) nr 1935/2004 materiały nie powinny:

- powodować przenikania do żywności składników w ilościach szkodliwych dla zdrowia człowieka;
- powodować niemożliwych do przyjęcia zmian w składzie żywności, jej smaku i zapachu.

Ponadto rozporządzenie wprowadza:

- specjalne zasady dotyczące aktywnych i inteligentnych materiałów (które z racji swojej budowy nie są obojętne);

- upoważnienie do wprowadzenia dodatkowych środków prawnych na szczeblu UE w zakresie określonych materiałów (np. tworzyw sztucznych);
- procedurę przeprowadzania oceny w zakresie bezpieczeństwa substancji stosowanych w produkcji FCM z udziałem [Europejskiego Urzędu ds. Bezpieczeństwa Żywności](#);
- zasady znakowania, w tym informację dotyczącą używania (np. ekspres do kawy, butelka do wina czy łyżka do zupy), lub umieszczania symbolu ;
- dokumentację dotyczącą zgodności i możliwość śledzenia.

Dobra praktyka wytwarzania

[Rozporządzenie \(WE\) nr 2023/2006](#) zapewnia stałą zgodność z wymogami w zakresie wytwarzania FCM poprzez:

- odpowiednią organizację zakładu i wiedzę personelu na temat krytycznych etapów produkcji;
- wdrożenie udokumentowanego systemu zapewnienia jakości i systemu kontroli jakości w zakładzie oraz
- wybór odpowiednich materiałów wyjściowych do procesu produkcji, mając na względzie bezpieczeństwo i obojętność wyrobów końcowych.

Zasady dobrego wytwarzania mają zastosowanie do wszystkich etapów procesu, aczkolwiek wytwarzanie materiałów wyjściowych jest objęte odrębnymi przepisami.

Przepisy UE dotyczące określonych materiałów i substancji

Oprócz przepisów ogólnych, niektóre FCM – materiały ceramiczne, folia z celulozy regenerowanej, tworzywa sztuczne (w tym pochodzące z recyklingu) oraz aktywne i inteligentne materiały – są objęte szczegółowymi środkami prawnymi UE. Obowiązują także określone zasady dotyczące substancji wyjściowych używanych do wytwarzania FCM.

Najbardziej kompleksowym środkiem prawnym jest rozporządzenie WE w sprawie materiałów i wyrobów z tworzyw sztucznych – [rozporządzenie \(WE\) nr 10/2011](#). Przedstawia w skrócie zasady dotyczące składu FCM z tworzyw sztucznych, w tym wprowadzenie unijnego wykazu substancji dozwolonych do stosowania w produkcji FCM z tworzyw sztucznych. W wykazie każdej substancji przypisany został określony numer.

Polityka informacyjna

Producenci FCM muszą także zadbać o odpowiednie informowanie na temat bezpiecznego użytkowania swoich produktów.

Tego typu informacje powinny być ukierunkowane na dalszych użytkowników w łańcuchu dostaw, aby zapewnić właściwe

użytkowanie materiałów pośrednich oraz zawierać instrukcje dla konsumentów, informujące, w razie potrzeby, o bezpiecznym i właściwym korzystaniu z wyrobów.

Polityka informacyjna w ramach łańcucha dostaw jest w dużej mierze realizowana

Rozporządzenie nr 10/2011 wyznacza zasady zgodności materiałów z tworzyw sztucznych i specyfikacje oraz ograniczenia dotyczące stosowania tych substancji. Te ostatnie obejmują limity migracji, które określają maksymalną ilość substancji, jaka może migrować do żywności. Całkowita migracja substancji z tworzywa sztucznego do żywności nie może przekroczyć 60 mg/kg żywności.

Starania zmierzające do jak najlepszego wykorzystania zasobów oznaczają, że materiały pochodzące z recyklingu coraz bardziej upowszechniają się w sektorze produkcji. Z tego względu [rozporządzenie \(WE\) nr 282/2008](#) wyznacza zasady dotyczące tworzyw sztucznych pochodzących z recyklingu, które mogą być zanieczyszczone nieznanyymi substancjami.

Aktywne i inteligentne materiały przedłużają okres przydatności do sprzedaży poprzez zachowanie lub poprawę stanu opakowanej żywności, uwalniając substancje do żywności

lub jej otoczenia lub też je absorbując. W związku z tym zostały wyłączone z ogólnej zasady obojętności materiałów przewidzianej w rozporządzeniu (WE) nr 1935/2004. Zastosowanie mają tu szczegółowe zasady określone w [rozporządzeniu \(WE\) nr 450/2009](#), które uwzględniają ich szczególny cel, np.:

- absorpcję substancji z wnętrza opakowania żywności, takich jak ciecz czy tlen;
- uwalnianie substancji do żywności, takich jak konserwanty;
- wskazanie przeterminowania żywności poprzez uwolnienie substancji powodującej zmianę koloru w zależności od czasu i temperatury przechowywania.

W przygotowaniu jest unijny wykaz dozwolonych substancji do wytwarzania aktywnych i inteligentnych materiałów.

poprzez deklarację zgodności. Oznakowanie jest głównym narzędziem komunikacji ze sprzedawcami detalicznymi i konsumentami.

Sprzedawcy detaliczni i konsumenci powinni stosować się do odpowiednich instrukcji użytkowania, aby uniknąć zanieczyszczenia

żywności substancjami pochodzącymi z materiału. Takie zanieczyszczenie może nie być oczywiste, a wykorzystanie materiału do niezamierzonych celów może być niebezpieczne.

Przepisy krajowe w zakresie określonych materiałów

W razie braku szczegółowych przepisów na szczeblu UE, państwa członkowskie mogą wprowadzić krajowe środki prawne. Brak jest na przykład szczegółowych środków prawnych na szczeblu UE w zakresie papieru i tektury, metalu, szkła i farb drukarskich. Niektóre państwa członkowskie wprowadziły zatem własne zasady. Z ich [przeglądem](#) można zapoznać się w witrynie Komisji Europejskiej.

Harmonizacja i przyszłe przepisy

Komisja Europejska analizuje obecnie branżowy łańcuch dostaw związany z wytwarzaniem i marketingiem FCM. Gromadzi także informacje na temat krajowych środków prawnych w zakresie materiałów, które nie są objęte szczegółowymi przepisami na szczeblu UE.

Na podstawie tej analizy Komisja Europejska oceni efektywność i skuteczność obecnej sytuacji, między innymi korzyści, obciążenia administracyjne i koszty dla przedsiębiorstw. Uwzględnione zostaną także potencjalne niespójności regulacyjne i przeszkody w swobodnym przepływie materiałów i wyrobów na rynku UE. Powstałe w ten sposób sprawozdanie posłuży do rozważenia, jakie kroki, jeżeli jakiegokolwiek, należy podjąć w przyszłości w zakresie FCM na szczeblu UE.

Egzekwowanie

Za egzekwowanie zgodności z przepisami w zakresie FCM odpowiedzialne są państwa członkowskie. Ich kompetentne organy sprawdzają dokumentację prowadzoną przez producentów FCM, wizytują zakłady i pobierają próbki na miejscu lub na rynku w celu przeprowadzenia badań laboratoryjnych. Na szczeblu państwa członkowskiego, krajowe laboratorium referencyjne (KLR) wspomaga realizację tych zadań, podczas gdy Laboratorium Referencyjne Unii Europejskiej ds. Materiałów Przeznaczonych do Kontaktowania z Żywnością zapewnia KLR wsparcie naukowo-techniczne.

Więcej
informacji
nt. FCM

Urząd Publikacji

Urząd Publikacji Unii Europejskiej w
Luksemburgu, 2015

© Unia Europejska, 2015
Reprodukcja jest dozwolona pod
warunkiem podania źródła.

Printed in Luxembourg

Print

ISBN 978-92-79-51876-8

doi:10.2875/916990

EW-04-15-665-PL-C

PDF

ISBN 978-92-79-51857-7

doi:10.2875/830873

EW-04-15-665-PL-N